_6D010300_-Pedagoji ve Psikoloji Branşlarında PhD Doktora _Derecesini Al_mak İçin Abdulla kızı Bagdat TOIBEKOVA'nın Hazırladığı "Genel Eğitim Veren Okullarda Öğrencilerin Çok Dillilik _Becerisin_i Geliştirme" Konulu Konum Doktora Tezi İçin Yurt Dışı İlmi Danışmanın

FİKRİ

Günümüz genel eğitim veren okulların temel ilkesi, çok dillilikte rekabetçi genç yetiştirmek, bireyin zihninsel ve kültürel değer düzeyini artırmak, onu toplumun ihtiyaçlarına uyarlamaktır. Şu anda Kazakistan Cumhuriyeti'nde toplumunun demokratikleşmeside, rekabetçi bir ekonominin geliştirilmeside, rekabetçi bir toplumun üyelerinin eğitimi sürecinde önemli ve olumlu değişiklikler yaşanmaktadır. Ülkenin "Çok Dilli Programı" toplum tarafından desteklenerek geniş çaplı çalışmalar yürütülüyor ve bütün kurumlarda olduğu gibi eğitim kurumlarının pedagojik sürecinde de eğitim alanındaki çalışmalara yeni bir bakış açısı getirerek sorumluluk ve talep uyandırıyor.

Yerli eğitimin önemli bir stratejik görevi, bir yandan en iyi Kazak eğitim geleneklerini korumak, diğer yandan uluslararası kalite niteliklerine uygun olarak mezunların dil bilgisini geliştirmek ve en önemlisi – Kazakça ile yabancı dilleri öğrenmelerini sağlamaktır.

Bu bağlamda, Abdulla kızı Bagdat TOIBEKOVA'nın "Genel Eğitim Veren Okullarda Öğrencilerin Çok Dillilik Becerisini Geliştirme" konulu tez çalışması bu konunun önemini ortaya koymuştur.

Araştırması yapılarak yazılan tezde Abdulla kızı Bagdat TOIBEKOVA'nın amaca uygun olarak mantıksal sıraya bağlı olarak üç bölüme ayırmıştır.

İlk bölümde doktora öğrencisi Abdulla kızı Bagdat TOIBEKOVA'nın tez çalışmasında konusuyla ilgili felsefi, sosyal, psikolojik, pedagojik ve metodolojik literatürü tarayarak gözden geçirmiş ve derinlemesine bir analiz yürütmüştür. Özellikle "çok dilli birey" ve"öğrencinin çok dilli kişiliği" kavramlarının anlamı deteylı araştırılarak açıklık kazandırılmış ve öğrencinin çok dilli kişiliğinin açıklaması verilmiş, ek olarak öğrencilerin iletişimsel etkinliklerine dayalı olarak çok dilli kişiliğin oluşumunda yapısal ve işlevsel bir model sunmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde doktora öğrencisi, araştırmanın bilimsel kavramların açıklama amacında genel eğitim verem okullarda çok dilli bir kişilik oluşma koşullarının oluşması ve çok dilli bir kişiliğin boyutları ile göstergelerini kavrayan deneysel çalışma gerçekleştirmiştir.

Üçüncü bölümde tez yazarı TOIBEKOVA genel eğitim veren okulda çok dilli bireyin yaratılması için özel bir metodoloji geliştirerek pratik iletişim aktiviteleri temelinde çok dilli bireyin oluşumunda pedagojik ve teknolojik etkinliğini incelemiştir.

TOIBEKOVA tarafından araştırması yürütülen bu çalışma pratik denemesi önceden yapılarak yürütülen "Diller Dünyası" kursu, pratik konuşmaya yönelik ödevler ve bunlara dayalı elde edilen araştırma sonuçları derlenerek pedagojik yardımcı ders kitakları, "Okul öğrencilerinin iletişimsel faaliyetlerine dayalı çok dillilik" ders kitabı nushası, üniversiteye öğretmen kadrolarını yetiştirmede, genel eğitim verenokullara öğretmen yetiştirmede ve öğrencilerin ders dışı etkinliklerini düzenlenmesinde uygulanabilecek yararlı kaynak olarak kullanılabilir.

Tezin ana fikirleri ve sonuçlarına bağlantılı olarak uluslararası bilimsel konferanslarda ve Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Eğitim ve Bilim Kontrol Komitesi tarafından taranan derğilerde ve Scopus veri tabanında yer alan sıfır ve ondan yüksek puanlama kategorisine giren uluslararası bilimsel dergilerde toplam 15 bilimsel makale yayınlamıştır.

Tez çalışması sırasında, almış olduğu teorik eğitimini pratik düzeyde uygulayarak bilimsel araştırma yapabileceğini kanıtlamıştır.

Sonuç olarak, Abdulla kızı Bagdat TOIBEKOVA'nın "Genel Eğitim Veren Okullarda Öğrencilerin Çok Dillilik Becerisini Geliştirme" konulu çalışmasının, Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Eğitim ve Bilim Kontrol Komitesi kurallarına uygun olarak yazıldığına inanıyorum. Doktora öğrencisi Abdulla kızı Bagdat TOIBEKOVA'nın 6D010300 - Pedagoji ve psikoloji'de dalında felsefe doktoru (PhD) unvanı almaya uygun olduğu görüşündeyim.

Yurt Dışı Tez Danışmanı
Gazi Üniversitesi
***Prof. Dr.* Mehmet GÜVEN**

***6D010300* — педагогика және психология мамандығы бойынша Багдат Абдуллаевна Тойбекованың философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін дайындаған «Жалпы білім беретін орта мектепте окушылардың полилингвалды тұлғасын калыптастыру» тақырыбындағы диссертацияға ғылыми кеңесшінің**

ПІКІРІ

Бүгінгі жалпы білім беретін орта мектептің негізгі ұстанымы — бәсекеге қабілетті жастарды тәрбиелеу, тұлғаның мәдени және құндылықтық денгейі мен ақыл-ойын арттыру, оны көптілдікке қоғам қажеттілігіне сай бейімдеу. Қазіргі кезенде қоғам өмірінің демократияландыру, ізгілендіру, бәсекеге қабілетті экономиканы дамыту, бәсекеге қабілетті қогам мүшелерін тәрбиелеу барысында Қазақстан Республикасында елеулі, оңтайлы өзгерістер пайда болып, жүзеге асырылуда. "Үштұғырлы тіл" бағдарламасы қолдау тауып, үлкен іс-әрекеттер орындалып, жасампаздық пен жаңарулар туындап, барлық салаға дамыту алып келу кезеңінде, оқу орындарының педагогикалық үдерісіндегі оқу-тәрбие салаларындағы жұмыстарға жаңа белесте, тың көзқарастармен қарауды алға кояды, жауапкершілікті, талапты туындатады.

Өйткені отандық білім берудің маңызды стратегиялық міндеті, бір жағынан, үздік қазақстандық білім дәстүрлерін сақтау болса, екінші жағынан мектеп бітірушілердің халықаралық біліктілік сапасын, лингвистикалық білімін жетілдіру, ең негізгісі-мемлекеттік, ана және шетел тілдерін меңгеруді қамтамасыз ету болып табылады.

Осыған орай, диссертант Б.А.Тойбекованың «Жалпы білім беретін орта мектепте оқушылардың полилингвалды тұлғасын калыптастыру» тақырыбында дайындалған диссертациялық жұмысы өзекті мәселеге арналған болып табылады.

Осы мәселенің шешімін табуда Тойбекова Б.А. ғылыми-зерттеу жұмысын қойылған мақсатқа сәйкес логикалық бірізділікпен байланысхан үш кезеңде жургізген.

Бірінші кезеңде докторант Б.Тойбекова зерттеу мәселесіне байланысты философиялық, әлеуметтік, психологиялық-педагогикалық және әдістемелік әдебиеттер қарастырып, терең де тыңғылықты талдау жасады. Атап айтқанда, «полилингвалды тұға», «оқушының полилингвалды тұлғасы» ұғымдарының мәні нақтылады және оқушының полилингвалды тұлғасына сипаттама берілген; Сонымен қатар, оқушылардың коммуникативтік іс-әрекеттері негізінде полилингвалды тұлғасын халыптасуының кұрылымдық- функциональдық моделі жасады.

Зерттеудің 2 кезеңінде докторант тәжірибелік-эксперименттің жұмыстарын жургізді, эксперимент барысында зерттеудің ғылыми-тұжырымдамасы негізделіп, жалпы орта білім беру жағдайында полилингвалды тұлғаны қалыптастырудың шарттары анықталып,

полилингвалды тұлғаның өлшемдері мен көрсеткіштері айқындалып, соған сәйкес деңгейлері нақтыланды.

Ал, 3 кезеңде Б.Тойбекова жалпы білім беретін орта мектеп жағдайында полилингвалды тұлғаны қалыптастыру әдістемесі даярлап және тәжірибе жүзінде коммуникативтік іс-әрекеттері негізінде полилингвалды тұлғаны қалыптастырудың педагогикалық технологиянық тиімділігін тексеріп, дәлелденді.

Б.А.Тойбекова даярлаған және тәжірибеден өткен «Тілдер әлемі» курсы, сөйлеу тапсырмалары, сонымен қатар зерттеу барысында алынған нәтижелер және олардың негізінде тұжырымдалған педагогикалық нұсқаулар, «Мектеп оқушыларының коммуникативтік іс-әрекеттері негізінде көптілдікке баулу» оқу құралы, ЖОО мұғалімдерді даярлауда, жалпы білім беретін орта мектепте оқушылардың сабақтан тыс жұмыстарын ұйымдастырушыларына, мұғалімдердің біліктілігін жоғарылататын және қайта даярлау мекемелері практикасында қолдануға болатын тәжірибелік тұрғыдағы нәтижелер болып табылады.

Диссертацияның негізгі идеялары мен нәтижелері халықаралық деңгейде өткен ғылыми конференция материалдарында, ҚР БжҒМ Білім және Ғылым саласындағы Бақылау Комитетінің тізіміндегі басылымдарда және Scopus компаниясының ақпараттық базасына кіретін нолдік емес импакт-факторы бар халықаралық ғылыми журналда жарық көрген. Барлығы 15 жарияланым.

Зерттеу жұмысын жүргізу барысында диссертант өзін дербес, сауатты, алған білімдерін тәжірибеде қолдана алатын, ғылыми еңбекке қабілетті зерттеуші ретінде көрсете білді.

Қорыта келгенде, Б.А.Тойбекованың «Жалпы білім беретін орта мектепте оқушылардың полилингвалды тұлғасын қалыптастыру» тақырыбындағы жұмысы ҚР БжҒМ Білім және Ғылым саласындағы Бақылау комитетінің докторлың диссертацияларға қойылған талаптарына сай орындалған және оның теориялық пен практикалық маңыздылығын ескере отырып қорғауға ұсынуға болады деп есептеймін. Ал, ізденуші Б.А.Тойбекова 6D010300 — Педагогика және психология мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп санаймын.

Шетелдік кеңесші
Гази Университетінің
Проф. Док. Мехмет ГЮВЕН
/қолы мен мөрі бар/

Осы құжаттың түрік тілінен қазақ тіліне түпнұсқасына сай аударылғанын растаймын аудармашы Кемелова Сакина Сейтмураткызы тарапынан жасалды.

Кемелова Сакина Сейтмураткызы

Қазақстан Республикасы, Шымкент қаласы
Республика Казахстан, город Шымкент
төртінші қараша екі мың жиырмасыншы жыл.
четвертое ноября две тысячи двадцатого года

Мен, ҚР ӘМ 07.02.2005 жылы берілген № 0002117 лицензиясының негізінде әрекет жасаушы Шымкент қаласының нотариусы Талманова Фатьма Таскымбековна менің көзімше қойған маған белгілі аудармашы аз. Кемелова Сакина Сейтмураткызы қолтаңбасының түпнұсқалығын куәландырамын. Қол қоюшының жеке басы анықталып, әрекет қабілеттілігі тексерілді.

Я, Талманова Фатьма Таскымбековна, нотариус города Шымкента, лицензия № 0002117 от 07.02.2005 года, выдана Министерством юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи известного мне переводчика Кемеловой Сакины Сейтмураткызы, которая сделана в моем присутствии. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Тізілімде № 3661 тіркелді
Зарегистрировано в реестре за №3661
Взыскано по ст.611 НК РК-тенге төленді
Нотариус ____________

Нөмірленген, бауланған,
мөрмен бекітілген.
Прошнуровано,пронумеровано и
скреплено печатью 04 листов
Нотариус